

Juba heaks traditsiooniks saanud tervise edenduse konverents on selleks aastaks lõppemas. Tänavune konverents on olnud mõnevõrra eelnevatest erinev – esmakordselt toimus see kahepäevaseks, samuti on selle aasta konverentsil olnud rahvusvaheline mõõde – külalisi ja esinejaid on nii Soomest, Islandilt, Inglismaalt kui Makedooniast ning mujaltki. Soovin siinkohal tänada Euroopa Koolide ja Ülikoolide Tervise ja Meditsiini Ühenduse (EUSHUM) võrgustikku, kellega koostöös tänavune konverents on piiriülese mõõtme omandanud ning tänu kellele oleme kahe päeva jooksul saanud kuulata sisukaid konverentsiettekandeid lisaks Eesti ekspertidele ka väliskülalistelt.

Tervise edenduse konverentsil oleme iga-aastaselt pööranud süvendatud tähelepanu ühele konkreetsele ühiskonnas aktuaalsele ning olulisele valdkonnale. Sel aastal oli selleks laste ja noorte vaimne tervis ja heaolu. Laste vaimne tervis on oluline meile kõigile – see tähendab ühiskonnale tervikuna, haakudes samas hästi ka haigekassa kui Eesti inimestele vajalike tervishoiuteenuste ja arstiabi kättesaadavuse ühe olulise vastutaja eesmärkidega. Rahvastiku tervise arengukavast lähtudes on haigekassa arengukava üks tervise edendamise eesmärke seotud tervisliku ja turvalise arengu tagamisega lastele. Sellest tulenevalt panustame lähiaastatel tervise edenduse valdkonnas oluliselt laste ja noorte tervise edendamisse ning teiste tervist edendavate tegevuste kõrval on oluline ka laste vaimse tervise seonduv.

Maailma Terviseorganisatsiooni definitsiooni kohaselt **on vaimne tervis heaoluseisund, mis võimaldab inimesel maksimaalselt realiseerida oma võimeid, tulla toime pingetega elus, tegutseda tulemuslikult ja anda oma panus ühiskondlikku ellu.**

Tähelepanuta jäetud vaimsed probleemid mõjutavad hariduse omandamist ja seetõttu ei saa vaimsete probleemide all kannatanud lapsed ja noored tulevikus panustada täisväärtuslikult ühiskonna arengusse ning siinkohal on eriti **oluline tegelda vaimse tervise probleemide ennetamisega.**

Vaimne tervis on inimese üldise tervisliku seisundi ja enesetunde lahutamatu osa ning hõlmab endas üldist heaolutunnet, rahulolu ja positiivset enesehinnangut. Samas kätkeb see termin endas ka erinevaid psüühikaga seotud tervisehäireid. Silmas pidades valdkonna laiapõhjalisust, on väga oluline, et selle **arendamine toimuks kõikide osapoolte – nii sotsiaal-, tervishoiu- kui ka haridussüsteemi heas koostöös ja ühisel**

vastutusel ning laste heaoluks ja arenguks vajalik tugi oleks tagatud vaimse tervise kõigis aspektides. See tähendab ühelt poolt nii arenguks sobivat kasvu- ja õpikeskkonda, hariduslikke tugisüsteeme, riiklikul ja kohalikul tasandil loodud vajalikke mehhanisme probleemide õigeaegseks märkamiseks ja sekkumiseks, aga ka kättesaadavaid ja kvaliteetseid tervishoiuteenuseid siis, kui vaja on ravi.

Käesoleval kevadel sotsiaalministeeriumi tellimusel valminud laste vaimse tervise olukorra analüüsis märgiti, et tänane **vaimse tervise valdkond on olulisel määral tervishoiukeskne** – see tähendab, et fookus on senini olnud tagajärgede leevendamisel – ehk et juba tekkinud probleemide lahendamisel sekkumise kolmandal tasemel, milleks on tervishoiusüsteem.

Et võrdselt ja vajalikul määral tähelepanu saaks kõik laste vaimse tervise ja heaolu mõjutavad tasandid, on väga oluline **tervikliku valdkonnaülese vaimse tervise poliitika välja töötamine** (sealhulgas esmajärjekorras laste vaimse tervise poliitika), mis tagab kõigi osapoolte ja erinevate rahastamisallikate maksimaalse koostoime ja vaimse tervise edenduse, ennetuse ja ravi integreeritud käsitlemise kõigil kolmel tasandil, sealhulgas seab strateegilised eesmärgid ka laste vaimse tervise probleemide ennetuse ja esmase sekkumise etappidele.

Haigekassa poolt oleme terviklikku käsitlust silmas pidades igati valmis kaasa aitama ravikindlustuse valdkonda kuuluvate vaimse tervise edenduse ja ennetuse küsimuste arendamisel, kaasaarvatud perearstisüsteemi edasise arendamise kontekstis kaaludes koostöös perearstidega võimalusi laste vaimse tervise regulaarseks ja põhjalikuks hindamiseks ning toetamiseks – vajadusel ka sekkumismeetmete rakendamisel kõigis lapse arengu olulistest etappides.

Eriarstiabi puhul tagame lepingute kaudu jätkuvalt psühhiaatria erialal vajaliku eriarstiabi kättesaadavuse kõigis raviliikides, arvestades sealjuures tervishoiuteenuste nõudluse analüüsi ning riikliku ravikindlustuse eelarvevõimalusi.

Ka tänasel konverentsil käsitleti laste vaimset tervist lähtuvalt erinevatest eaetappidest ning vaatenurkadest. Oluliseks abiks valdkonna arendamisel on kindlasti teiste riikide praktikad, mida te kahe konverentsipäeva jooksul kuulnud olete ning mis kahtlemata aitavad meil leida viise olemasolevate käsitleste kaasajastamiseks ning pakuvad häid ja toimivaid lahendusi, mida tulevikus praktiseerida. Ühe väga praktilise küsimusena on

minu meelest igati asjakohane ka küsida, **kuidas saame kasutada kaasaegset infotehnoloogiat** vaimse tervise eest hoolitsemisel, patsiendile toe ja ravi pakkumiseks vajaliku keskkonna loomisel? Näeme ju IT-maailmas varitsevaid ohtusid, kuid kahtlemata saab ja peab e-maailma võimalusi kasutama ka positiivses võtmes, vaimse. Usun, et eeskujud on maailmas olemas ning kindlasti ei maksa need palju paljude teistegi prioriteetseks loetavate arendustega võrreldes!

Täname konverentsi korraldusmeeskonda, kõiki ettekandjaid ja osalejaid. Kohtumiseni järgmisel terviseedenduse konverentsil juunis aastal 2016.